

Nr 908

Av herr Ahlmark, *i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 153, med förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m.*

Det nu framlagda förslaget till markvinstbeskattning aktualiserar åter samordningen mellan olika slag av kapitalvinstbeskattning. En rad remissinstanser påpekade både inför förra årets beslut om ny aktievinstbeskattning och nu vid reformen av markvinstbeskattningen att en sådan samordning bör ske. Landsorganisationen skrev t. ex. i sitt remissvar om aktievinstutredningen:

LO saknar ett samlande grepp på hela problemet beskattning av kapitalvinster. Här måste ses som en helhet förmögenhetsbeskattningen, värdestegringsbeskattning på aktier, mark och fastigheter, arvs- och gåvobeskattningen och aktiebolagsbeskattningen. En samordning och anpassning är nödvändig för ett rättvist och effektivt beskattningssystem. Utredningen har inte presenterat något underlag för eller material till en sådan diskussion vilket LO beklagar. Väsentliga ekonomiska bedömningar kan därför inte göras.

I remissvaren till utredningen om bl. a. markvinstbeskattning har många organisationer och institutioner påpekat samma sak. Riksskattenämnden ifrågasätter om inte beskattningsreglerna bör bli föremål för en ny gemensam prövning. Kooperativa förbundet beklagar att det saknas förslag om en utredning som skall samordna olika delar av kapitalvinstbeskattningen. Näringslivets skattedelegation tror att man riskerar att bristen på samordning kan leda till »störande inverkan på kapitalplaceringarna». Liknande synpunkter framförs vidare av bl. a. kammarrätten, konjunkturinstitutet, Folksam, överståthållarämbetet, Familjeföretagens förening och flera länsstyrelser.

Också propositionen är inne på denna tanke, dock utan att utlova en sådan utredning. Departementschefen säger att han är överens med kritikerna om att en samordning är »önskvärd och kanske nödvändig på lång sikt». Men han tänker sig endast att man »i belysning av gjorda erfarenheter så småningom» skall se över lagstiftningen.

Detta är, enligt min mening, inte tillräckligt. Det är olämpligt att under lång tid ha ytterst skiftande regler för beskattning av olika slag av kapitalvinster. En målsättning bör vara, som LO framhöll förra året, att principiellt försöka se skilda typer av kapitalvinster som en helhet. Därmed är inte

1 — *Bihang till riksdagens protokoll 1967. 3 saml. Nr 908—912*

sagt att det kommer att visa sig möjligt att göra reglerna helt enhetliga med tanke på de olika förutsättningarna för skilda slag av kapitalvinster. Men man bör sträva åt det hållet och snarast tillsätta en utredning med den uppgiften. Den bör både gå igenom utländska förslag och erfarenheter och belysa frågorna med ledning av de praktiska följderna i Sverige av den nya aktievinstbeskattningen och den markvinstbeskattning, som nu kommer att genomföras.

En annan viktig principfråga, som en sådan utredning bör granska, är de nuvarande skillnaderna mellan kapitalvinstbeskattning och inkomstbeskattning. Är det i framtiden rimligt att behålla en avsevärt lindrigare beskattning av kapitalvinster än av vanliga inkomster? Den frågan diskuteras i den föreliggande propositionen (s. 123) på följande sätt:

Inkomstbegreppet enligt 1928 års kommunalskattelag i dess ursprungliga lydelse vilade på uppfattningen att det råder en avgörande skillnad mellan inkomst och kapitalvinst. Såsom inkomst skulle i princip betraktas endast avkastning av en förvärvskälla. Att beskatta sådan avkastning var inkomstbeskattningens syfte. Kapitalvinst däremot kunde uppkomma när en kapitaltillgång byttes ut mot en annan. Sådan omflyttning beskattades särskilt t. ex. genom en arvs- och gåvoskatt men ansågs inte böra underkastas inkomstskatt. Undantag härifrån gjordes för spekulationsvinster som betraktades ligga så nära avkastning att de borde inkomstbeskattas. För fastigheter uppställdes presumtionen att spekulationsvinst förelåg om fastigheten såldes inom tio år från förvärvet.

Detta betraktelsesätt kan numera inte längre upprätthållas. Samhällsutvecklingen har medfört att större vinster, som uppkommer när tillgångar i realkapital realiserar, inte i första hand framstår som om det från början insatta kapitalet återfås efter skällig förräntning. Vinsten är ofta relativt sett så stor, att utbytesmomentet träder i bakgrunden. Resultatet av investeringen ter sig ofta omotiverat fördelaktigt. Särskilt i ett läge, när samhället begär att medborgarna skall avstå en förhållandevis stor del av sina årliga arbetsinkomster till det allmänna i form av skatt, synes ett benhårt fasthållande av den ursprungliga skillnaden mellan inkomst och kapitalvinst strida mot en annan av de grundläggande principerna för vår beskattning, nämligen skatteförmågeprincipen.

Starka skäl talar för att ett sådant synsätt i framtiden i ökad utsträckning bör påverka skattelagstiftningen. Det är förståeligt om många löntagare frågar sig varför kapitalvinster, som ofta erhållits utan vare sig risker eller arbete, endast delvis beskattas medan deras egna inkomster är skattepliktiga helt och fullt. Det kan då bli svårt att upprätthålla de nuvarande skillnaderna.

Ett ytterligare närmande mellan kapitalvinstbeskattningen och inkomstbeskattningen är därför önskvärt med hänsyn till principen om skatt efter förmåga. Men om detta skall kunna uppnås fordras att flera problem vid kapitalvinstbeskattningen, inte minst de samhällsekonomiska effekterna, nog analyseras. Inflationsproblemet har getts en god lösning i den före-

liggande propositionen om markvinstbeskattning men måste lösas också för andra former av kapitalvinstbeskattning. Principen om särskild skatteberäkning för ackumulerad inkomst bör rimligen ges en vidgad tillämpning också för realisationsvinst. Behandlingen av realisationsförluster blir viktigare i ett läge då man i ökad utsträckning jämför kapitalvinstbeskattning och inkomstbeskattning — man bör då söka uppnå större parallellitet än i dag mellan rätten att dra av förluster och plikten att skatta för vinster.

Vid en annan beskattning av aktievinster är det angeläget att se till att företagens kostnader för finansiering med eget kapital inte ökar i förhållande till finansiering med främmande kapital. Lösningen på detta problem kan sökas inom ramen för företagsbeskattningen, där vi t. ex. har frågan om den nuvarande dubbelbeskattningen av utdelad aktiebolagsvinst. De problem som hör dit bör — om det är möjligt — utredas i samverkan med den nu sittande företagsskatteutredningen. Andra komplicerade problem kommer naturligtvis också att aktualiseras.

Visar det sig möjligt att på ett tillfredsställande sätt lösa dessa och andra frågor, kan det också bli möjligt att i framtiden närma reglerna för kapitalvinstbeskattning med bestämmelserna för inkomstbeskattning. Visar sig däremot problemen vara utomordentligt svårlösta, bör naturligtvis utredningen ges frihet att också undersöka om samordningen av olika slag av kapitalvinstbeskattning kan uppnås på annat sätt.

Det är under alla förhållanden viktigt att gå vidare i arbetet på att skapa moderna och rationella skatteregler för kapitalvinster. Det förslag till markvinstbeskattning, som nu är under behandling, är ett stort framsteg i förhållande till den nuvarande beskattningen. En ny utredning som koncentrerar sig på de skilda slag av samordningsfrågor, som här har skisserats, bör kunna ge underlag för ytterligare reformer.

Med hänvisning till det anförda hemställer jag,

att riksdagen vid behandlingen av proposition nr 153 måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t begära att en utredning snarast tillsättes för att

1. samordna skilda former av kapitalvinstbeskattning,
2. undersöka möjligheten och lämpligheten av ett ytterligare närmande mellan kapitalvinstbeskattning och inkomstbeskattning.

Stockholm den 24 november 1967

Per Ahlmark (fp)